

**СУСПІЛЬСТВО НА ШЛЯХУ ДО ПРИПИНЕННЯ ЕПІДЕМІЇ ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ: РІВНИЙ ДОСТУП
ДО ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ, ВНЕСОК КОЖНОГО ГРОМАДЯНИНА**

ПРОБЛЕМА СТИГМАТИЗАЦІЇ ТА ДИСКРИМІНАЦІЇ ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ

1 грудня 2021 р.

Доповідач:
Миронченко Світлана

Епідемія ВІЛ/СНІДу - це епідемія 3-х лих:

- ВІЛ-інфекції
- СНІДу
- Стигм, дискримінації та відчуження.

Стигми, пов'язані з ВІЛ/СНІДом, все частіше вважають окремо **важливою перешкодою для боротьби з поширенням ВІЛ-інфекції**

Слово «стигма» виникло у Давній Греції (грец. Stigma – тавро, пляма), де ізгоям ставили тавро розпаленим залізом, або намічали іншим способом, щоб інші люди могли ідентифікувати їх як таких, що зганьбилися своєю поведінкою

- **Стигматизація** – упереджене, негативне ставлення до окремої людини чи групи людей, пов'язане з наявністю у неї чи у них якихось особливих властивостей чи ознак.
- **ВІА-інфекція** розглядається як ознака, що ганьбить та відрізняє людину від норми, що соціально визначається.

Американський психолог Гордон Олпорт:

- «Ярики діють на нас так само, як пронизливий звук сирени, і ми стаємо глухими до всіх тонких звуків, які у спокійних обставинах обов'язково помітили б». Стигма призводить до того, що людина ідентифікується виключно як носій певних якостей, і в цьому її соціальна небезпека.»

Американський вчений Ірвін Гоффман, якого вважають класиком теорії стигми, описав характеристики хвороб, що можуть піддаватися стигматизації:

- людина, що хворіє, сприймається суспільством як відповідальна за те, що вона хворіє (людей, які інфікувалися ВІЛ, суспільство сприймає як відповідальних за свій стан (йдеться про статевий шлях передачі, спільне використання брудного інструментарію для вживання наркотиків));
- хвороба є прогресуючою та невиліковною (попри існування ефективного підтримуючого лікування, ВІЛ-інфекція залишається невиліковною хворобою);
- суспільство недостатньо обізнане щодо хвороби (досі рівень знань про ВІЛ у суспільстві залишається невисоким);
- стигми важко приховувані чи не можуть бути приховані (пізня стадія ВІЛ-інфекції, СНІД, зазвичай негативно позначається на фізичному стані людини).

Виділяють два типи стигми:

зовнішню і внутрішню

Зовнішня стигма

спрямована зовні на стигматизовану особу і може проявлятися у різних формах: фізичного насилля, морального приниження, звинувачення, осуду, ігнорування тощо. Іншими словами – це нетолерантне ставлення оточуючих до людини, яка чимось відрізняється від інших.

Внутрішня стигма

є результатом внутрішніх переживань людини (відчуття власної неповноцінності, безпорадності) та провокується ставленням та діями оточення, але, разом з тим, внутрішня стигма посилює зовнішню, адже захисні дії, до яких вдаються ВІЛ-позитивні люди, часто полягають в униканні або самоусуненні (небажанні отримувати медичну допомогу, лікуватися, униканні соціальної активності, близьких стосунків з іншими людьми).

Від стигматизації до дискримінації

СТИГМАТИЗАЦІЯ

Навішування ярликів

Якість, найчастіше негативна
Частина стереотипів

Дискримінація - це стигматизація в дії

Дискримінація

навмисне обмеження прав частини населення, окремих груп чи індивідів за певною ознакою.

- Такою ознакою є ВІЛ-інфекція, яка може стати причиною того, що людину звільняють з роботи, не надають належної медичної допомоги, дитину виключають зі школи тощо.

Загальний рівень самостигматизації людей, які живуть з ВІА/СНІД (ЛЖВ), через свій ВІА-статус протягом останніх років залишається незмінно високим (82%).

Стигма і дискримінація, пов'язані з ВІА-інфекцією, чинять сильний психологічний вплив на самосвідомість ЛЖВ, викликаючи в них депресію, занижену самооцінку і відчай. Це підриває і виснажує сили ЛЖВ, змушує їх звинувачувати самих себе в тому, що вони опинилися в такому скрутному становищі.

Сучасне суспільство характеризується **низьким рівнем толерантності до ВІЛ- інфікованих.**

Людина, яка вирішила відкрити свій ВІЛ-статус, ризикує піддатися

- Соціальній ізоляції на роботі
- Обмеженню у прийомі на роботу
- Обмеженню в охороні здоров'я
- Прояву соціальної ізоляції у сфері освіти

Причини стигматизації ЛЖВ

- 1. Страх інфікування, який у свідомості людей прирівнюється до страху смерті. Страх інфікування у пересічних громадян пов'язаний передусім із недостатніми (або взагалі відсутніми) знаннями щодо шляхів інфікування та профілактики.**
- 2. Упереджене ставлення до вже стигматизованих груп (споживачі ін'єкційних наркотиків; чоловіки, які мають секс із чоловіками; особи, що надають сексуальні послуги за плату).**

Стигма, пов'язана з ВІЛ-інфекцією, має негативний вплив

на психологічний стан стигматизованої людини та на її здоров'я, що призводить до зниження якості життя людини, під яким розуміють соціальну захищеність, задовільне фізичне самопочуття, задоволення духовних потреб, потреб у спілкуванні, психічне благополуччя та реалізацію і саморозвиток особистості.

Стигма та дискримінація

1. Підривають зусилля з профілактики та можуть провокувати поведінку:-

Нехтування елементарними профілактичними заходами-практики незахищених статевих зв'язків («якщо запропоную використовувати презерватив, він/вона подумає, що я заражений»)

страх дізнатися про свій ВІЛ-статус («якщо я заражений, то все одно помру. Краще не знати свого статусу і жити спокійно...»)

2. Створюють помилкове почуття безпеки-

асоціюючи ВІЛ/СНІД із певними групами, люди мають ілюзію «уявної безпеки» («Хворіють на ВІЛ-інфекцію тільки наркомани, я пристойна людина, мені ВІЛ-інфекція не загрожує...»)

3. Перешкоджають своєчасному лікуванню

У пункті 13 Декларації про прихильність справі боротьби з ВІЛ/СНІДом, ухваленої Спеціальною сесією Генеральної Асамблеї ООН 27.06.2001р. зазначено:

«Стигматизація, замовчування, дискримінація та заперечення, а також відсутність конфіденційності підривають зусилля з попередження та догляду і збільшують вплив епідемії на окремих осіб, сім'ї, громади та нації».

Отже, стигма та дискримінація тісно пов'язані між собою – існування стигми прямо призводить до виникнення дискримінації певних груп людей, девальвації їх особистої цінності. Стигма та дискримінація посилюють та підживлюють одна одну, формують нерозривне коло.

Шляхи подолання стигматизації

- надання об'єктивної інформації про шляхи передачі ВІЛ-інфекції та методи профілактики,
- розвінчування міфів і суспільних стереотипів,
- демонстрація толерантного ставлення до ВІЛ-позитивних людей як поведінки, що має стати нормою у суспільстві.

Дякую за увагу!

